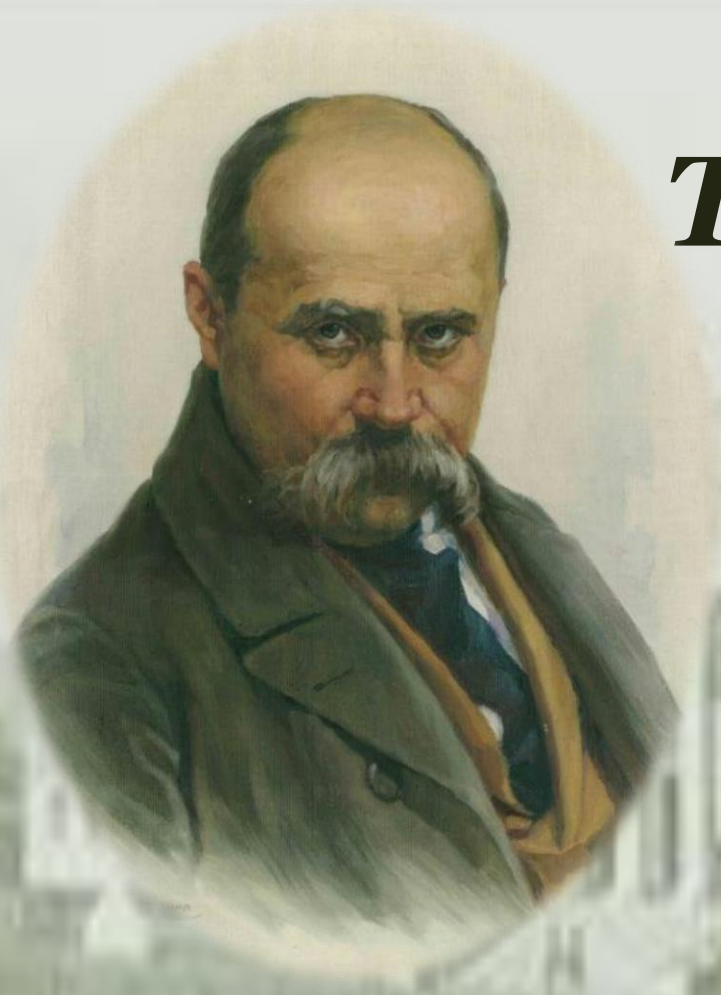

***Тарас Шевченко
і вихованці
Ніжинської
вищої школи
(до 210-річчя від дня
народження
Тараса Шевченка)***

ТАРАС
ШЕВЧЕНКО
210 РОКІВ

**«Покоління поколінняю
Об тобі розкаже,
І твоя, Кобзарю, слава
Не вмере, не поляже!»**

**Афанасьєв - Чужбинський
Над гробом Т.Г. Шевченка.
1861**

Зміст

І. Вступ

ІІ. Тарас Шевченко і Ніжинська вища школа

ІІІ. Вічно живий в пам'яті народній: Шевченківські місця в Ніжині

«Ніжинська вища школа відіграла важливу роль у розвитку української культури і літератури. У 1820 р. тут була відкрита Гімназія вищих наук князя Безбородька. У 1832 р. вона перетворена в фізико-математичний ліцей, а в 1840 – на юридичний, який проіснував до 1875 р., коли замість нього утворився новий вищий навчальний заклад – Ніжинський історико-філологічний інститут. З Гімназії вищих наук і ліцею вийшло кілька українських письменників і діячів культури, імена яких тісно пов'язані з Т.Г. Шевченком»

Неділько Г. Я. Шевченко і письменники-ніжинці: з блокнота дослідника // Під прапором Леніна. – 1991. – 27 лютого. – С. 3.

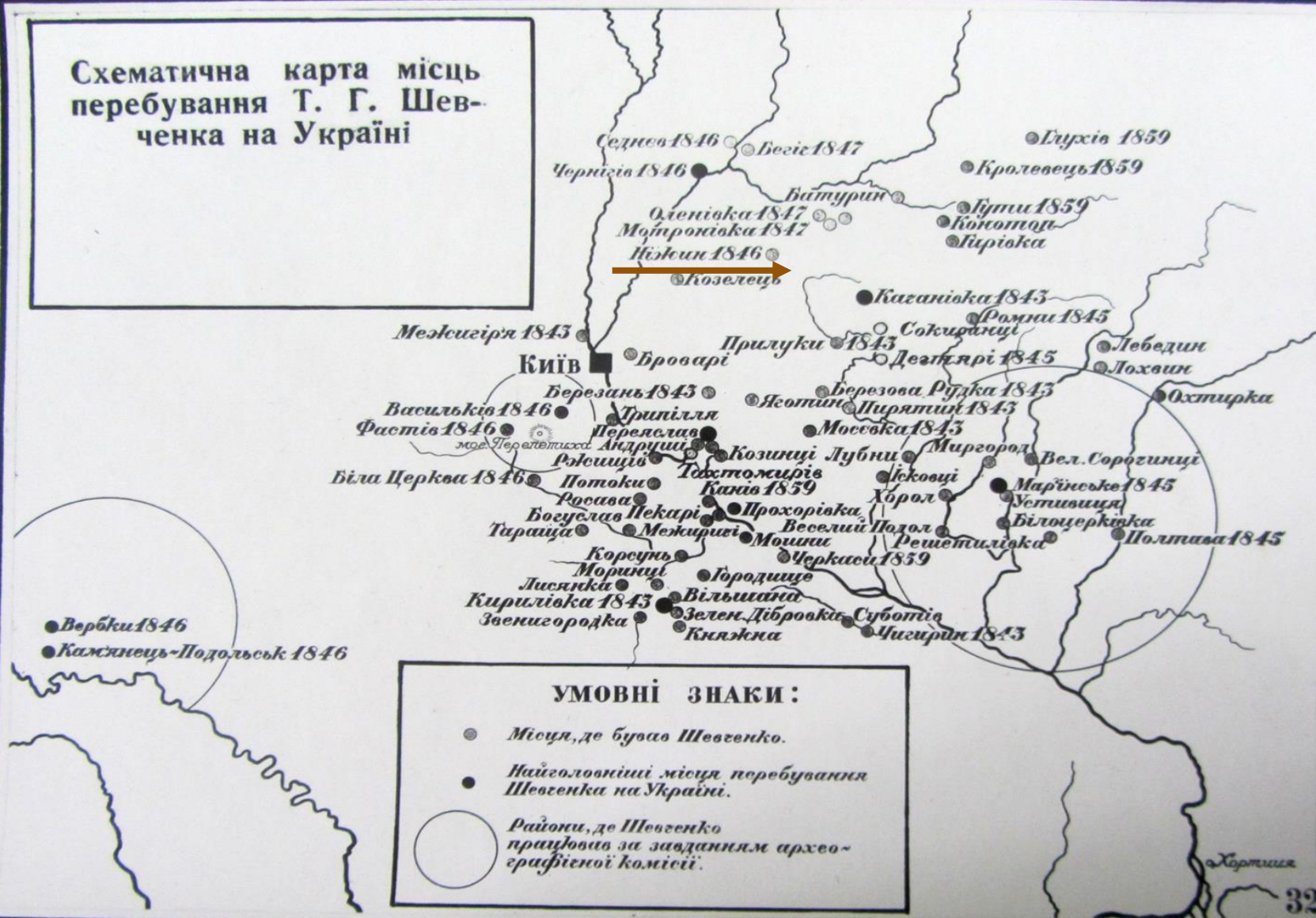
**«Це були
найрізноманітніші
безпосередні зв'язки з її
випускниками, з одними
більш тісні, з іншими
побіжні, а вже після
смерті Великого Кобзаря
викладачі та студенти
навчальних закладів
здійснювали вивчення та
популяризацію творчості
поета і художника,
турбувалися про
увіковічення його
пам'яті»**

**Самойленко Г. В. Тарас Шевченко і Ніжинська вища школа :
монографія / Г.В. Самойленко – Ніжин, 2013. – С. 4.**

«Життя і творчість великого Кобзаря тісно пов'язані з Чернігівщиною і нашим містом. Ці зв'язки досить різноманітні. Поет часто бував на поліській землі, а в лютому 1846 року відвідав Ніжин. Він був знайомий з багатьма вихованцями Ніжинської гімназії вищих наук і ліцею, наш край згадується в багатьох його творах.[...] Зв'язки Шевченка з вихованцями Ніжинської гімназії вищих наук і ліцею почалися з того часу, коли він був ще кріпаком, і не поривались до останніх днів життя поета»

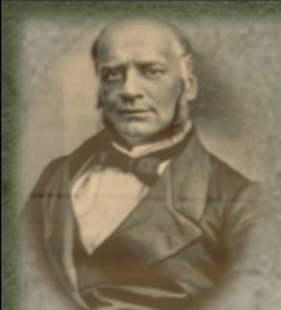
Неділько Г. Тарас Шевченко і ніжинці: до 170-річчя з дня народження // Під прапором Леніна. – 1984. – 6 березня. – С. 3.

**Схематична карта місць
перебування Т. Г. Шев-
ченка на Україні**

Тарас Шевченко і Ніжинська вища школа

Тарновський В.В.

Редькін П.Г.

Гоголь М.В.

Прокопович М.Я.

Лукашевич П.Я.

Мокрицький А.М.

Горонович А.М.

Скоропадський П.П.

Маслов І.І.

Забіла В.М.

Мартос П.І.

Данилевський О.С.

Лазаревський М.М.

Гребінка Є.П.

Тризна Р.Д.

Шевченко Т.Г.

Катеринич П.А.

Кукольник Н.В.

Гербель М.В.

Афанасьєв-
Тужбинський О.С.

Макаров М.Я.

Яків де Бальмен

ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ ТАРНОВСЬКИЙ

(старший), український громадський і культурно-освітній діяч.

Навчався в Ніжинській
гімназії вищих наук
князя Безбородька
(1820–1826 рр.)

14(26).6.1810–4(16).12.1866)

«Життя і творчість великого Кобзаря тісно пов'язані з Чернігівщиною і нашим містом. Ці зв'язки досить різноманітні. Поет часто бував на поліській землі, а в лютому 1846 року відвідав Ніжин. Він був знайомий з багатьма вихованцями Ніжинської гімназії вищих наук і ліцею, наш край згадується в багатьох його творах.[...] Зв'язки Шевченка з вихованцями Ніжинської гімназії вищих наук і ліцею почалися з того часу, коли він був ще кріпаком, і не поривались до останніх днів життя поета»

Неділько Г. Тарас Шевченко і ніжинці: до 170-річчя з дня народження // Під прапором Леніна. – 1984. – 6 березня. – С. 3.

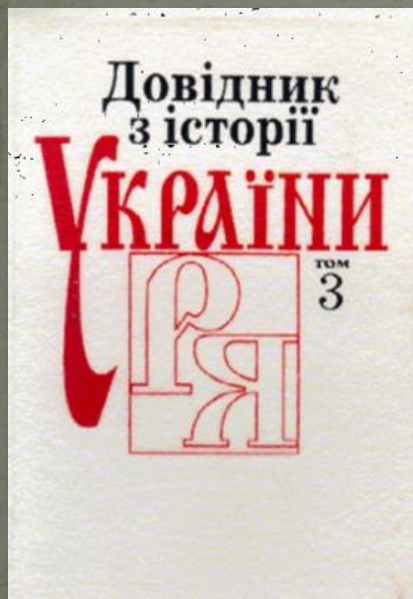

«Походив з козацько-старшинського роду
Тарновських. Батько В. Тарновського
(молодшого).

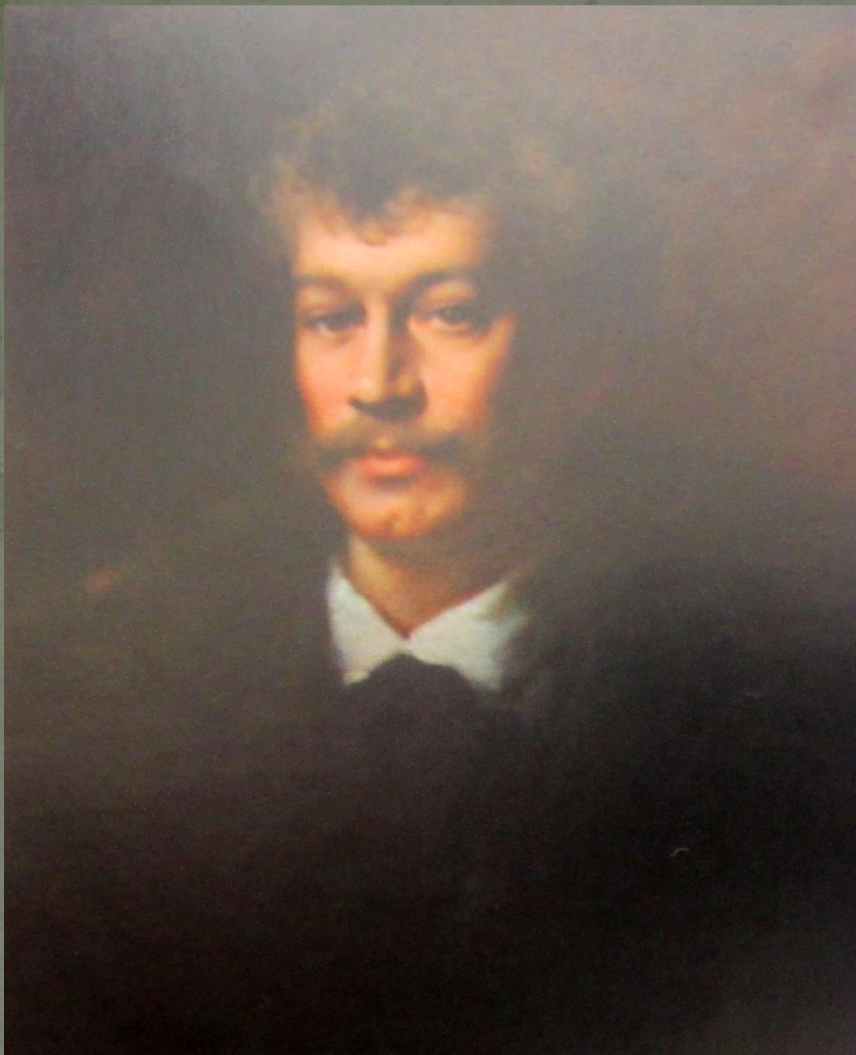
Навчався у Ніжинському ліцеї, де товаришував з
М. Гоголем. Закінчив Московський університет.
Мав родовий маєток в с. Потоках (тепер село Потік
Миронівського р-ну Київської обл.) та
в с. Качанівці (тепер Ічнянського р-ну
Чернігівської обл.).

У гостях у нього бували М. Костомаров,
Т. Шевченко, В. Білозерський, П. Куліш.

Листувався з Т. Шевченком. Брав участь у
підготовці селянської реформи. 1860 року входив
до складу редакційної комісії у Петербурзі, що
готувала проєкт реформи. Належачи до
ліберально-поміркованої частини поміщиків,
виступав за надання кріпакам свободи за викуп»

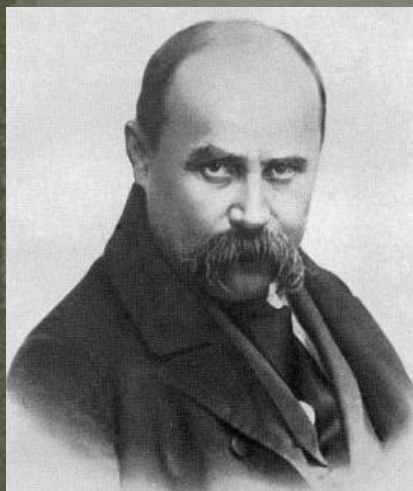

*Швидько Г. Тарновський Василь Васильович : в
3 т. / Г. Швидько // Довідник з історії України. –
Київ, 1999. – Т. 3. – С. 310.*

**Василь Тарновський – старший.
Портрет невідомого художника.**

«Все життя його було бездоганим», — написав про В. В. Тарновського відомий київський чиновник Михайло Юзефович, сестра якого, Людмила Володимирівна, була дружиною Василя Васильовича. Людина виняткової чесності і скромності, Тарновський підпорядкував своє життя благородним суспільним цілям: його заповітною мрією було звільнення селян. [...]

«Понад двадцять років тривали дружні стосунки родини Тарновського з Тарасом Шевченком. Позналилися вони 1845 року в селі Потоки, куди поет приїхав на запрошення Василя Васильовича. Потім Тарас Григорович гостював і в київській квартирі Тарновського, де по суботах на літературні вечірки збиралися М. Костомаров, В. Білозерський, Г. Галаган. То був час, коли визрівало Кирило-Мефодіївське братство. Коли Шевченка арештували, генерал-губернатор Д. Бібіков попередив Тарновського про можливий обшук.

А остерігатися було чого, адже частину своїх рукописів Шевченко залишив на зберігання «любій кумасі» (Надії Василівні, рідній сестрі Василя Васильовича). Зв'язки з Тарасом Шевченком не переривалися і під час заслання поета; напевно, не обійшлося і без його матеріальної підтримки давнім приятелем. Вони листувалися. А після повернення з солдатчини Шевченко не раз зустрічався з Тарновським у Петербурзі; приїздив він і до Качанівки» (1859 р.)»

Панченко В. Качанівський ідальго: із історії життя Василя Тарновського старшого / В. Панченко // День. – 2007. – 1 лютого.

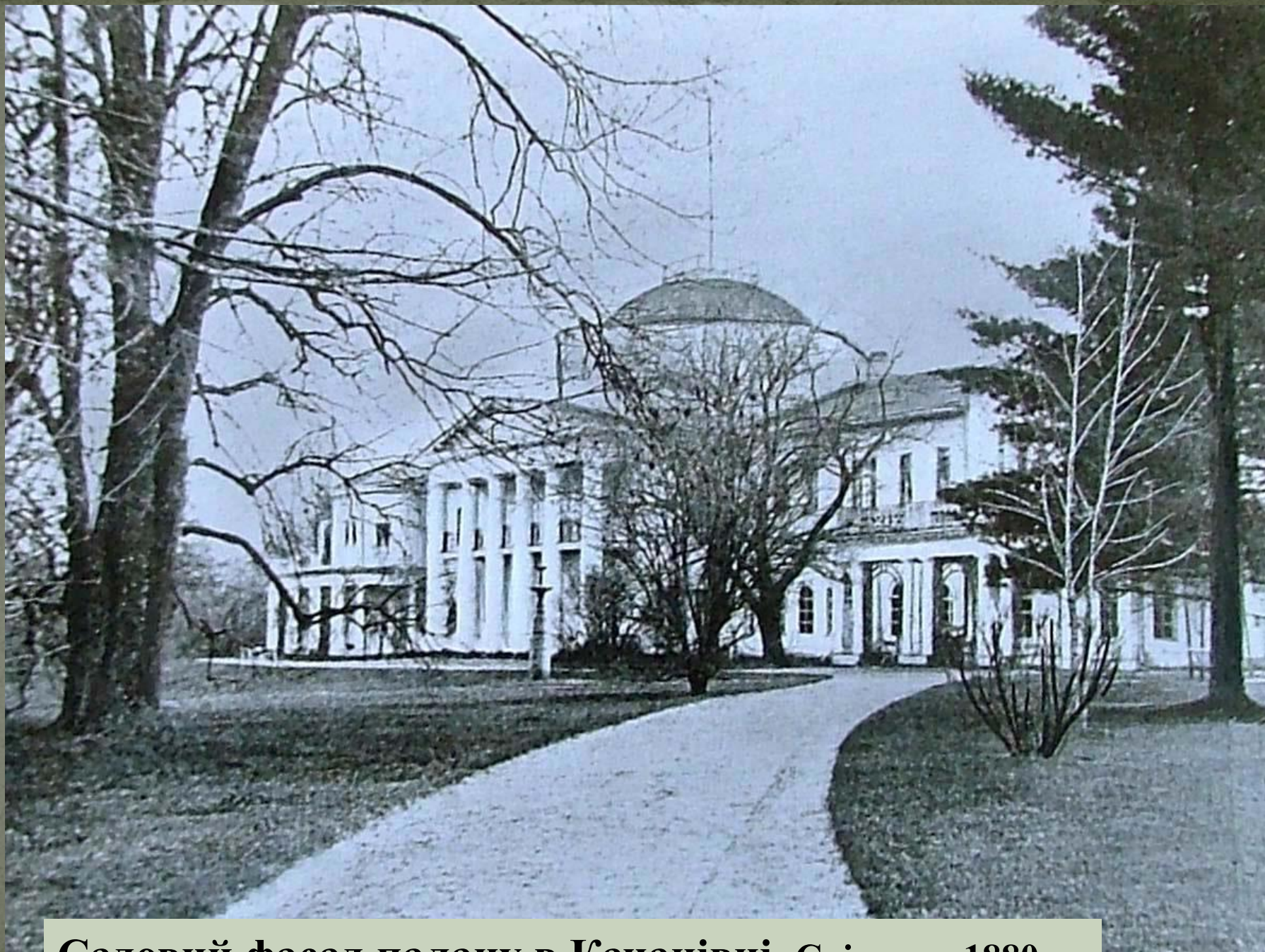

У цій садибі в 30-80-х
роках ХІХ ст. перебували:
М.В.Гоголь, М.І.Глінка,
Л.М.Жемчужніков,
Т.Г.Шевченко, Марко Вовчок
І.Ю.Репін, К.Є.Маковський,
В.Є.Маковський, М.М.Ге,
М.О.Врубель, М.С.Щепкін.

с. Качанівка. Маєток Тарновських. Поштова картка

Парадний фасад палацу в Качанівці. Світлина 1880 р.

Садовий фасад палацу в Качанівці. Світлина 1880 р.

с. Качанівка. Кімната Тараса Шевченка у палаці Тарновських

Листи Тараса Шевченка

До В. В. Тарновського

28 вересня 1859. Петербург

Любий мій Василь Васильєвич!

Якби не трапилися ви або я до вас не заїхав, то довелося б мені в Москві захряснуть на безгрішші. А тепер, спасибі вам і моїй неледачій долі, тепер я в Петербурге, неначе в своїй господі. Вчора бачився я з вашим батьком і матер'ю і з моєю кумасею. Ви їх ще не швидко побачите дома. Посилаю вам з братом вашим письмо оце і по чотыре екземпляра моєї роботи, а один любому невеличкому Горленяткові. Перешліть йому, будьте ласкаві. Та напишіть, щоб воно не забувало обіцянки. Як побачите Іванишева і Селіна, то поцілуйте їх за мене. Нехай вам Бог помага на все добре.

Щирий ваш Т. Шевченко

Шевченко Т. Г. До В. В. Тарновського / Т. Г. Шевченко // Повне зібрання творів : у 6 т. – Київ, 1964. – Т. 6 : Листи. Нотатки. Фольклорні записи. – С. 236.

Петро Григорович Редькін —

юрист, історик філософії, професор Московського та Петербурзького університетів, секретар міністра внутрішніх справ Л. О. Перовського (брата В. О. Перовського) у 1848–1862 рр.

(1808-1891)

Навчався в Ніжинській гімназії
вищих наук князя Безбородька
(1820–1826 рр.), її перший
золотий медаліст.

*Є припущення, що повертаючись із
заслання, у Москві на квартирі в
О. Бодянського взимку 1858 року
Шевченко міг познайомитись із
професором права Московського
університету П. Редькіним, свого часу
прогресивно настроєною людиною, яка
належала до гуртка Белінського,
Герцена, Грабовського. Про це
знайомство свідчить лист
С. Левицького до поета.*

Лист С.П. Левицького до Т. Г. Шевченка

1850 г., марта 6, Петербург

«...а мені хотілось разом сказати Вам об усіх, к котрим Ви писали, да поки скажу хоч те, що знаю. Доїхавши до Москви, письмо Ваше к Р[єпнін]ій я отпавив і пішов до Бодянського, насилу достукався, да вже ж зато як сказав, що я від Вас і ще маю писульку, то із його зробилось щось таке, як буцім він чує об брацті, або об кім-небудь дуже близькім його щирому серцю; довго балакали про Оренбург, як жить там усім, і як жить Вам, бідкували і горювали вмісті да після, поговоривши як родичі, розішлись і чи зійдемося знову, - святий знає: він на прощання дав мені білетиків до Редькіна, що вмісто Даля при Перовському, і той, спасибі йому, привітав добрим словом і тож розпрошував, як живете Ви, да тільки мені кажеться що се вже не то, що Бодянський, видно, що воно, чи боїться чого, чи вже, мабуть, так набрався того кепського духу петербурзького...»

Прощайте ж, мій друже. Ваш Сергій.

[Лист С. П. Левицького до Т. Г. Шевченка] / С. П. Левицький
// Листи до Т. Г. Шевченка. – Київ, 1962. – С. 78.

Петро Петрович Скоропадський (1805—1848) та Михайло Петрович

Навчались у Ніжинській гімназії
1820 року. У 1824 р. не значились серед
гімназистів.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СЛОВНИК

«СКОРОПАДСЬКИЙ Петро Петрович – чернігівський поміщик-кріпосник, власник с. Григорівки Конотопського пов. Чернігівської губ. Нащадок гетьмана І. Скоропадського. С.[Скоропадському] належало 563 кріпацькі «душі». Видавав себе за ліберала-українофіла. Шевченко познайомився з С. [Скоропадським] 1843, приїжджав до нього в с. Григорівку, зустрічався з ним у своїх знайомих на Чернігівщині й Полтавщині. У 1848 поет написав сатиричний вірш «П. С.», в якому відтворив типовий образ псевдопатріота-поміщика»

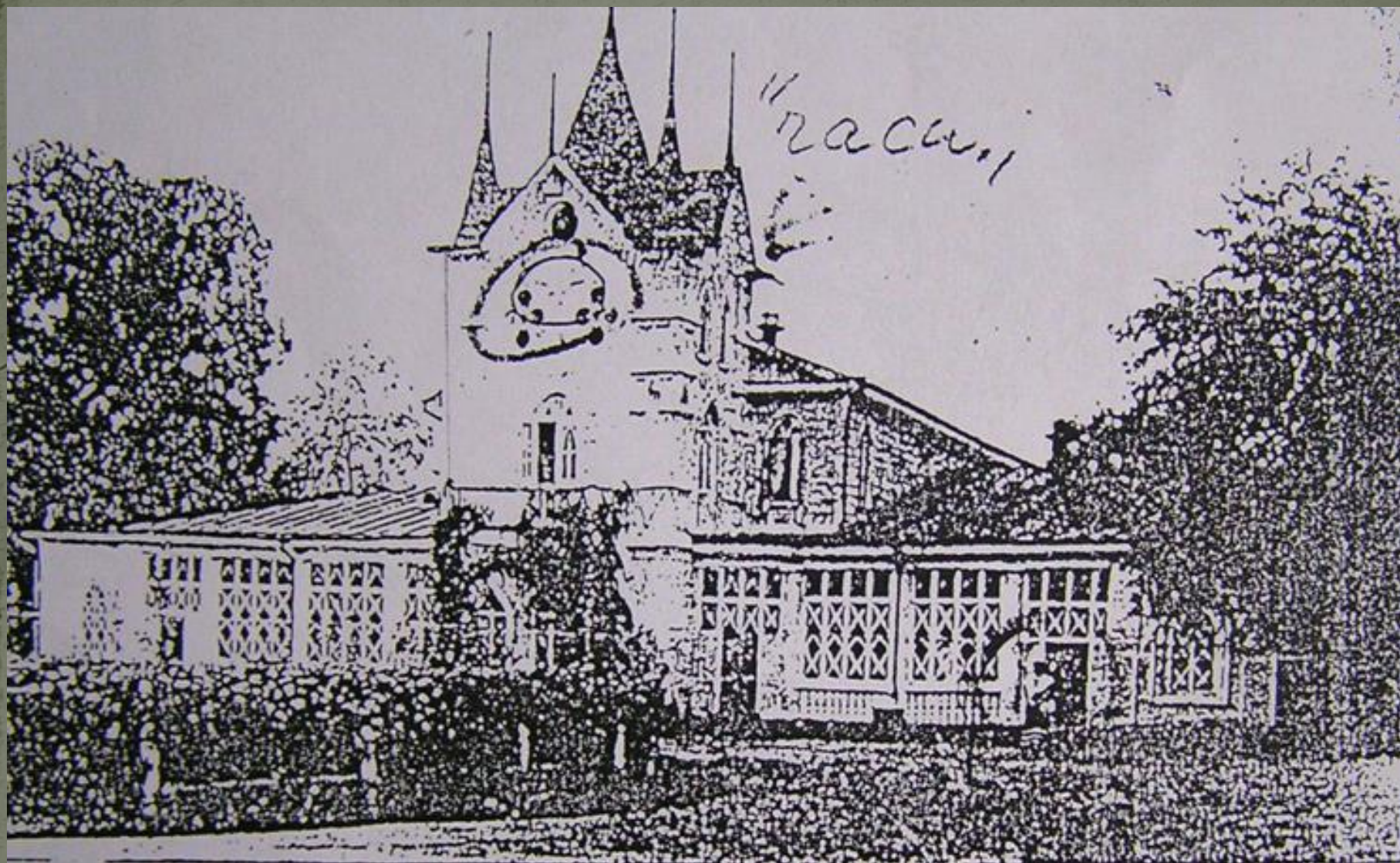
**Скоропадський Петро Петрович
// Шевченківський словник : у 2 т. –
Київ, 1978. – Т. 2. – С. 215.**

П. С.

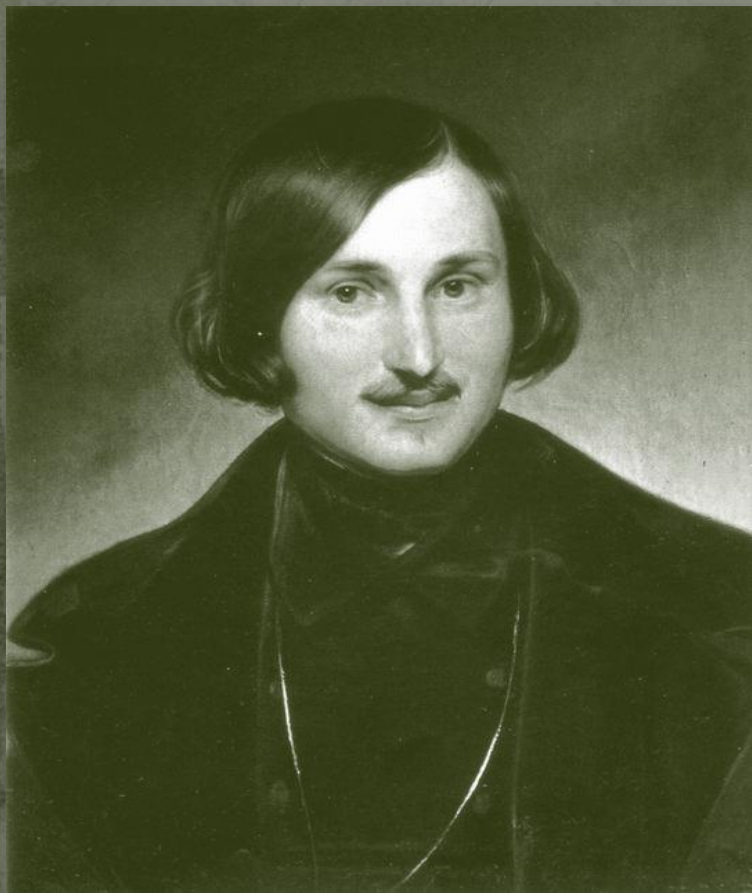
Не жаль на злого, коло його
І слава сторожем стоїть.
А жаль на доброго такого,
Що й славу вміє одурить.
І досі нудно, як згадаю
Готический с часами дом;
Село обідране кругом;
І шапочку мужик знімає,
Як флаг побачить. Значить, пан
У себе з причетом гуляють.

Тарас Шевченко 1848 р.

**Маєток П.П. Скоропадського.
Село Григорівка Бахмацького району**

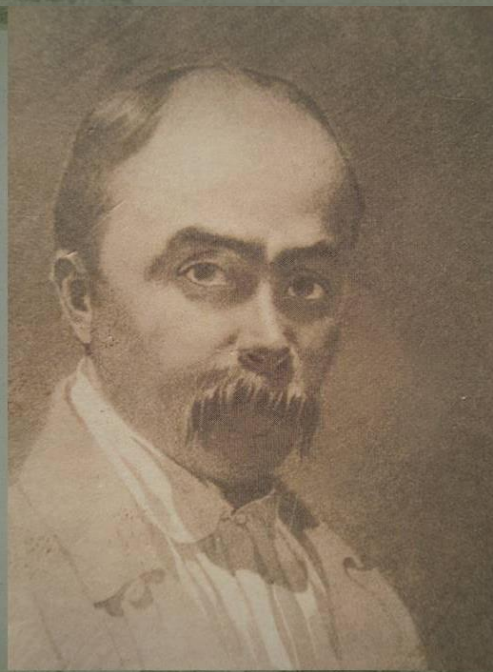
Микола Васильович Гоголь — видатний письменник

(1. IV. 1809—4. III. 1852)

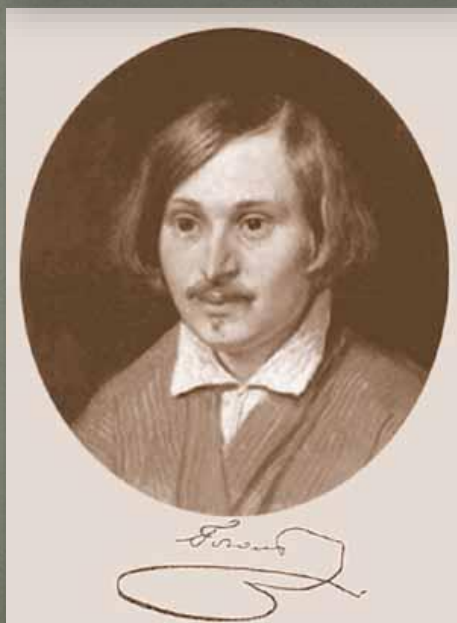

Навчався в Ніжинській
гімназії вищих наук князя
Безбородька (1821–1828 рр.)

**«З його творами
Шевченко міг
ознайомитися ще в
майстерні
В. Ширяєва на літ.
читаннях або через
Є. Гребінку. Особисто
з**

**Г. [Гоголем] поет не був
знайомий і
висловлював з цього
приводу свій жаль»**

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СЛОВНИК

***Гоголь Микола Васильович // Шевченківський
словник : у 2 т. — Київ, 1978. — Т. 1. — С. 160.***

Листи Тараса Шевченка

До В. М. Рєпніної

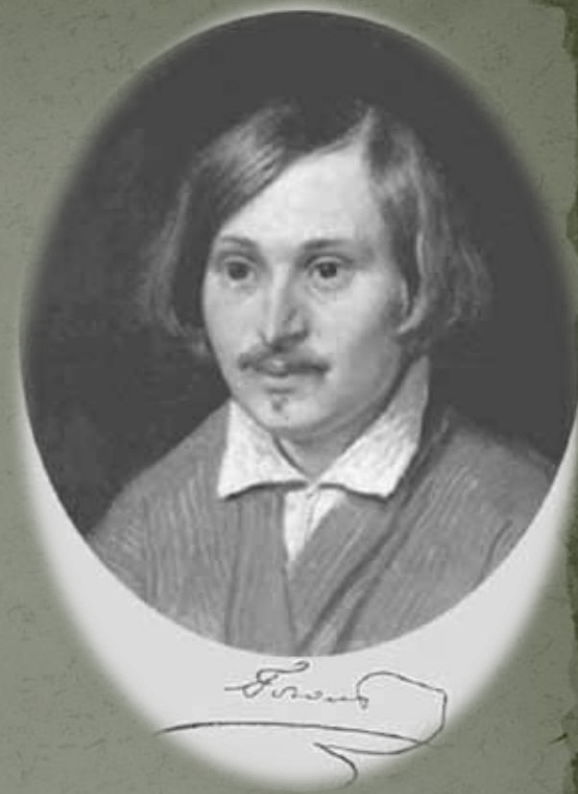
7 березня 1850 р. Оренбург

«...Меня восхищает ваше теперешнее мнение – и о Гоголе, и о его бессмертном создании! я в восторге, что вы поняли истинно христианскую цель его! да!.. Перед Гоголем должно благоговеть как перед человеком, одаренным самым глубоким умом и самою нежною любовью к людям! Сю, по-моему, похож на живописца, который, не изучив порядочно анатомии, принялся рисовать человеческое тело, и чтобы прикрыть свое невежество, он его полуосвещает. Правда, подобное полуосвещение эффектно, но впечатление его мгновенно! – так и произведения Сю, пока читаешь – нравится и помнишь, а прочитал – и забыл. Эффект и больше ничего! Не таков наш Гоголь – истинный ведатель сердца человеческого! Самый мудрый философ! и самый возвышенный поэт должен благоговеть перед ним как перед человеколюбцем! Я никогда не перестану жалеть, что мне не удалось познакомиться лично с Гоголем. Личное знакомство с подобным человеком неоцененно, в личном знакомстве случайно иногда открываются такие прелести сердца, что не в силах никакое перо изобразить!...»

Шевченко Т. Г. До В. М. Рєпніної / Т. Г. Шевченко // Повне зібрання творів : у 6 т. – Київ, 1964. – Т. 6 : Листи. Нотатки. Фольклорні записи. – С. 64.

ГОГОЛЮ

*«Ти смієшся, а я плачу,
Великий мій друже»*

Шевченко Т. 30 грудня 1844

Платон Якимович ЛУКАШЕВИЧ – український фольклорист, видавець, поміщик.

(бл. 1806–1887)

Навчався в Ніжинській
гімназії князя Безбородька
в одному класі
з Миколою Гоголем.

«На той час Лукашевич був відомий як збирач фольклору, упорядник збірника “Малороссийские червононорусские думы и песни”(1836)і як власник бібліотеки творів з української літератури, що теж привернуло до цього увагу Шевченка. [...] Поета могло цікавити й саме містечко Березань, де мешкав Лукашевич, – батьківщина славнозвісного Гаркуші – товариша Івана Гонти, одного з головних ватажків гайдамацького повстання 1768 року»

[Про П. Я. Лукашевича] // Жур П. В. Літо перше: з хроніки творчості Тараса Шевченка / П. В. Жур. – Київ, 1979. – С. 134.

“Шевченко познайомився з Л. [Лукашевичем] 1843 (ймовірно, 29 – 30.VI. в Мойсівці), приїжджав до нього в Березань. Тут він написав 1843 року вірш «Розрита могила».
...Жорстокість у ставленні до кріпаків і панська пихатість Л. [Лукашевича] були причиною того, що Шевченко припинив з ним знайомство...”

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СЛОВНИК

Лукашевич Платон Якимович // Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 369.

**Олександр Семенович
Данилевський** — директор училищ
Полтавської губернії
близький друг, однокашник і кореспондент
Миколи Васильовича Гоголя

(1809–1888)

Навчався в Ніжинській
гімназії вищих наук князя
Безбородька (1822–1828 рр.)

«[...] задушевний друг Гоголя О.С. Данилевський і Шевченко приїхали до Березані разом, і, цілком імовірно, з Лубен. 17 червня 1843 року Данилевського було призначено на посаду інспектора 2-го шляхетного пансіону при І-й Київській гімназії і він їхав до міста служби. Відомо, що 30 серпня в гімназії вже йшли заняття. Отже, в листах Лукашевича йдеться про серпневі відвідини Березані Данилевським і Шевченком. Зустрівшись із Шевченком на Полтавщині, Данилевський міг зацікавити поета розповідями про фольклорні записи та історичні документи, зібрані Лукашевичем, і взявся супроводжувати Шевченка до Березані, тим більше, що це було по дорозі до Києва»

Жур П. В. Літо перше: з хроніки життя і творчості Тараса Шевченка / П. В. Жур. – Київ, 1979. – С. 133.

Микола Якович Прокопович -
поет і педагог, познайомився з Т. Шевченком на
літературних вечорах у Є. Гребінки.

(1810-1857)

**У 1829 році закінчив Ніжинську
гімназію вищих наук
князя Безбородька**

І. І. Панаєв
Літературні спогади
(Уривок)

«Цього разу в Гребінки зійшлося численне товариство і, між іншим, Шевченко, який починав користуватися великою популярністю серед своїх співвітчизників; товариші Гребінки по службі – О. О. Костомаров і Прокопович (товариш Гоголя по Ніжинському ліцею і приятель його)»

**Панаєв І. І. Літературні спогади : уривок / І. І. Панаєв
// Спогади про Шевченка. – Київ, 1982. – С. 63.**

Віктор Миколайович Забіла, український поет-романтик

Навчався в Ніжинській
гімназії вищих наук князя
Безбородька (1822–1825 рр.)

(1808 – листопад 1869)

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СЛОВНИК

«Шевченко знав З. [Забілу] через В. Штернберга і 1842 переслав йому, щоб заочно познайомитись, окреме видання поеми “Гайдамаки”. Особисто познайомилися вони 1843 в Качанівці, у січні 1846 зустрічалися в Мойсівці в маєтку Т. Волховської. Взимку 1847 Шевченко відвідав З. [Забілу] на хуторі Забілівщині і намалював його портрет (не зберігся)»

Забіла Віктор Миколайович //
Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. - Т. 1. – С. 226.

с. Мойсівка. Палац Волховських

**«Видужавши, Шевченко
12 січня 1846 р. прибув у
с. Мойсівку на традиційні
іменини до Т. Волховської.**

**Тут він зустрів багатьох
своїх знайомих: В. Забілу,
М. Маркевича,
Закревських та ін.»**

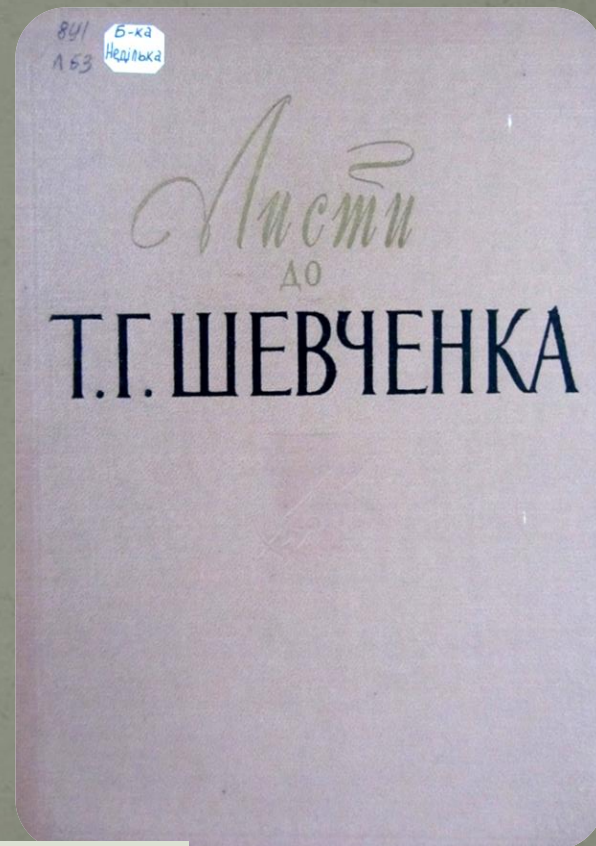
*Шевченко Т. Г. Біографія /
Т. Г. Шевченко – Київ, 1984. –
С. 153.*

**с. Мойсівка. Це все, що залишилося
від розкішного палацу Волховських**

Листи до Т. Г. Шевченка
Від В.М. Забіли
(Біля 20 червня 1844 р. Борзна)

**«...Боявся день подарувать –
Щоб побувать у мене в хаті,
Щоб пісень вмісті заспівати,
Якїї серце нам гризуть. –
Ми б на бандурці забринчали,
А циганчата б танцювали:
Хоч би вже з лихом пополам.
Я б рад би був тобі як брату,
Якби забіг до мене в хату,
Неначе б сваху шанував!!!»**

*[Лист В. М. Забіли до Т. Г. Шевченка] / В. М. Забіла
// Листи до Т. Г. Шевченка. – Київ, 1962. – С. 28.*

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СЛОВНИК

«В 1861 З. [Забіла] супроводив домовину поета від Борзни до Канева, брав участь у похороні, разом з селянами впорядковував Шевченкову могилу на Чернечій горі»

Забіла Віктор Миколайович // Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1 – С. 226.

Петро Іванович Мартос

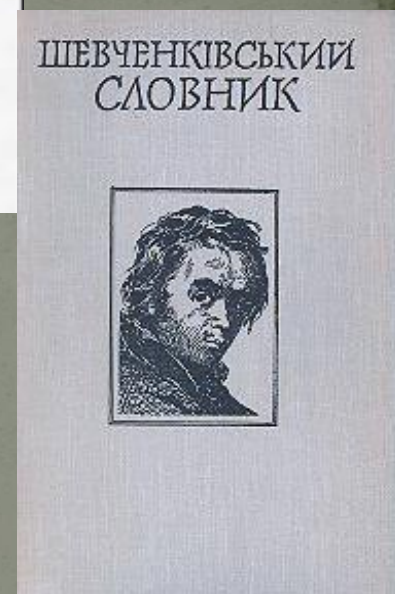
(1811–бл. 1880) –

поміщик Лохвицького повіту, Полтавської
губернії, відставний штабс-ротмістр.

У 1822–1827 роках навчався в
Ніжинській гімназії вищих наук
князя Безбородька, учнями якої в
той час були також М. Гоголь,
Гребінка, Н. Кукольник,
А. Мокрицький та ін.

«У 1839 через Є. Гребінку Шевченко познайомився з М.[Мартосом], і той замовив йому свій акварельний портрет (не зберігся). М. [Мартос] їздив на сеанси, під час яких, ознайомився з рукописами поетичних творів Шевченка. Коштом М. [Мартоса] 1840 вперше видано “Кобзар” [...] М. [Мартос] зустрічався з поетом у Петербурзі (кін. 1839 – поч. 1840) на вечорах у Є. Гребінки, Н. Кукольника, М. Маркевича»

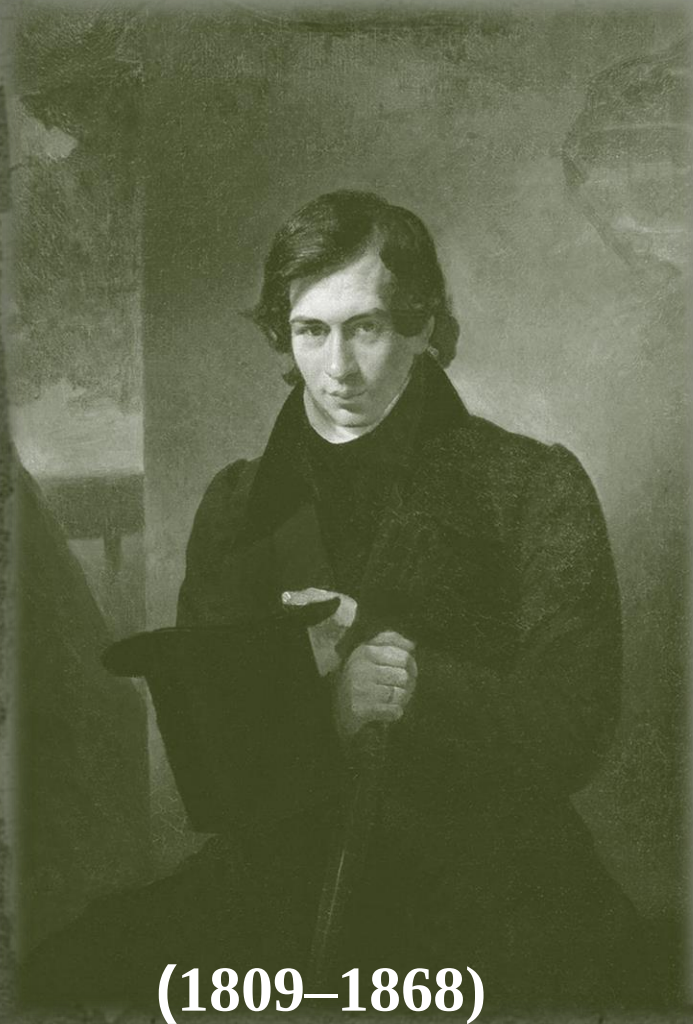

Мартос Петро Іванович // Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 384.

Петро Мартос — вельми неоднозначна постать у петербурзькому оточенні молодого Шевченка. Про нього відомо небагато. Мартос був гімназійним товаришем Миколи Гоголя, і, певно, через те гоголезнавці пишуть, що народився він «близько 1809 р.» (точка відліку — рік народження Гоголя і Кукольника; тим часом «Шевченківський словник» називає 1811 рік. [...] видавши своїм коштом «Кобзаря», Петро Мартос забезпечив собі «прописку» в історії української культури. Сам він був людиною хвальковитою, злопам'ятною і безапеляційною. Любив «якати». Не забував нагадати, що саме завдяки йому Тарас познайомився з Григорієм Тарновським і Миколою Маркевичем (хоча в інших джерелах є й інші свідчення [...]) Цікаво, що тоді, в 1840 р., томик «Кобзря» побачив світ із авторською присвятою «Петру Івановичу Мартосу». У пізніших виданнях Шевченко зняв присвяту, і це може означати тільки те, що між ним і Мартосом уже була глуха стіна. Зрештою, це визнав і сам Петро Іванович: «Шевченко розсердився на мене (нібито за те, що П.Мартос дорікав йому за «розгульне життя». — В.П.), так що будши в наших місцях, він не захотів навіть побувати в мене, і я ніде з ним не зустрічався»

Панченко В. Петро Мартос, видавець «Кобзаря» / В. Панченко // День. — 2010. — 10 вересня.

Нестор Васильович Кукольник –
письменник, драматург, поет, літературний
критик, композитор, видавець, громадський
діяч.

(1809–1868)

(1821-1829) – роки
навчання в Гімназії
вищих наук
князя Безбородька

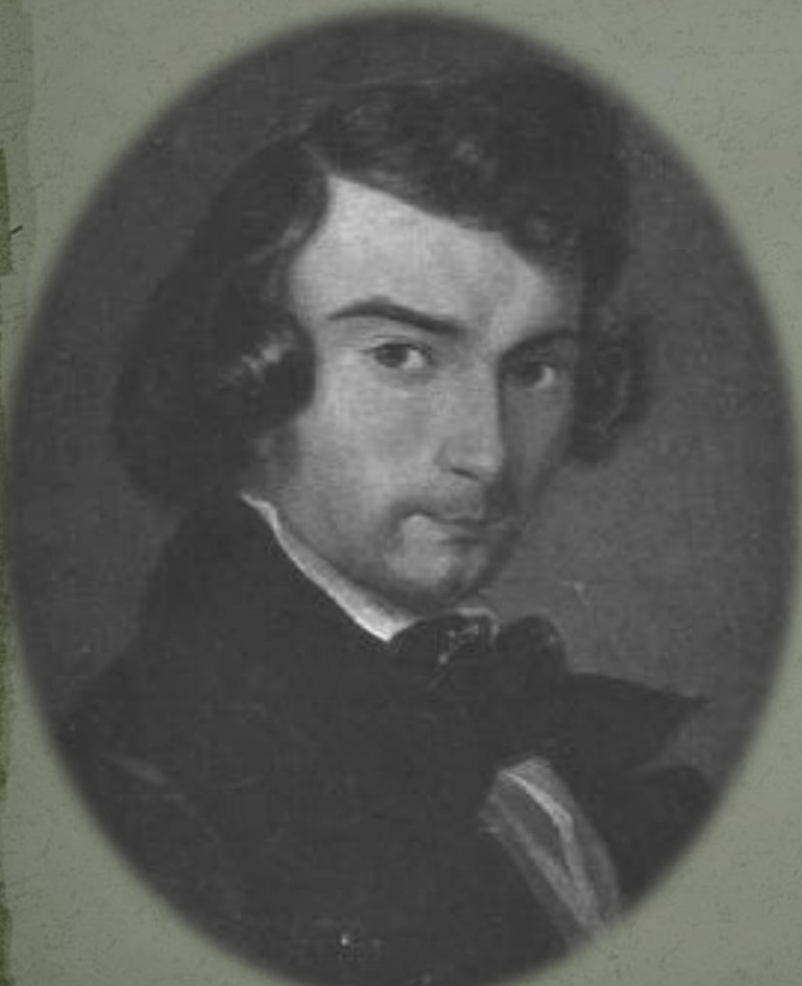
ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ
СЛОВНИК

**«Під час навчання в
Петерб. Академії
мистецтв Шевченко бував
на літ. вечорах у
К.[Кукольника],
зустрічався з ним у
О. Струговщикова та
М. Маркевича»**

*Кукольник Нестор Васильович // Шевченківський
словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 333.*

*Аполлон Миколайович Мокрицький –
живописець, академік Петербурзької Академії
мистецтв (1849 р.), педагог. Друг Шевченка.*

(1810-1870)

*1820–1830 –
роки навчання в
Гімназії вищих наук
князя Безбородька*

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ
СЛОВНИК

**«[Мокрицький]
Разом з І. Сошенком ввів його
[Шевченка] до натурних класів
Академії та Ермітажу,
познайомив його з К.
Брюлловим. Брав активну
участь у викупі поета з
кріпацтва. [...] Згодом поет
зустрічався з М. [Мокрицьким]
під час його приїздів у
Петербург»**

*Мокрицький Аполлон Миколайович / Шевченківський
словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 412.*

ІЗ ЩОДЕННИКА

... На сім прийшов я до Брюллова, там був уже Венеціанов і брат його Федір, незабаром прийшов Краєвський і прочитав нам прекрасні вірші Пушкіна: молитву «Господи владико живота мойого», «Русалку», кілька сцен з «Дон-Жуана» і «Голуб», сцени з побуту чеченців; до 12-ї години тривало читання; коли всі розійшлися, я залишився один, Говорив з Брюлловим про Шевченка, старався зрушити його на добре діло; здається, це буде єдиний засіб — через Брюллова звільнити його з тяжких, ненависних кайданів рабства. Хіба це жарт: людина з талантом страждає в неволі з примхи грубого пана[...]

Ввечері, після чаю, пішов я до Брюллова з листом від Михайлова, він послав мене до Василя Івановича (Григоровича), коли той прийшов, я запропонував їм розглянути справу Шевченка, показав його вірш, яким Брюллов був дуже вдоволений, і, побачивши в ньому думки й почуття людини, вирішив звільнити цю людину від податкового стану і для цього звелів мені завтра йти до Жуковського просити приїхати до нього. Не знаю, до якого рішення дійдуть вони в своєму гарячому співчутті[...]

... По обіді покликав мене Брюллов — у нього був Жуковський, вони бажали знати подробиці про Шевченка; слава богу, справа наша, здається, набирає доброго ходу... Брюллов почав сьогодні портрет Жуковського, репохоже.

25 квітня... прийшов Жуковський з графом Віельгорським. Прийшов Шевченко, і Василь Андрійович (Жуковський) вручив йому папір, що містив у собі його свободу забезпечення прав громадянства; приємно було бачити цю сцену[...]

Б-ка
Неділька

Спогади
про
ШЕВЧЕНКА

Євген Павлович Гребінка –

відомий український письменник-байкар, товариш Шевченка. З ним Шевченко зробив першу подорож в Україну (1843). З його братом, М. П. Гребінкою, Шевченко вчився разом у рисувальних класах Петербурзької Академії мистецтв.

(1812–1848)

*(1825–1831) – роки навчання в
Гімназії вищих наук
князя Безбородька*

«Роль Є. Гребінки в духовному розвитку на літературному становленні Шевченка була надзвичайно великою.

Найімовірніше, він перший відкрив Шевченка-поета.

Багато важило для формування молодого митця і все літературне середовище, російське і українське, яке згуртовувалося навколо Є. Гребінки»

Шевченко Т. Г. Біографія / Т. Г. Шевченко. – Київ, 1984. – С. 44–45.

Б-ка
Неділька

Спогади
про
ШЕВЧЕНКА

Спогади І. М. Сошенка М. Чалий
«...У ті часи я був добре знайомий з
відомим українським
письменником Є. Гребінкою. От з
ним я, насамперед, порадився про
те, як допомогти нашому
землякові. Гребінка уважно
поставився до того, що я
розповів, почав часто
запрошувати Тараса до себе,
давав йому читати книжки,
дечому навчав і т. ін... З
Гребінкою Тарас почав іноді
бувати у придворного
живописця Венеціанова, який
разом із Григоровичем
познайомив його з Жуковським»

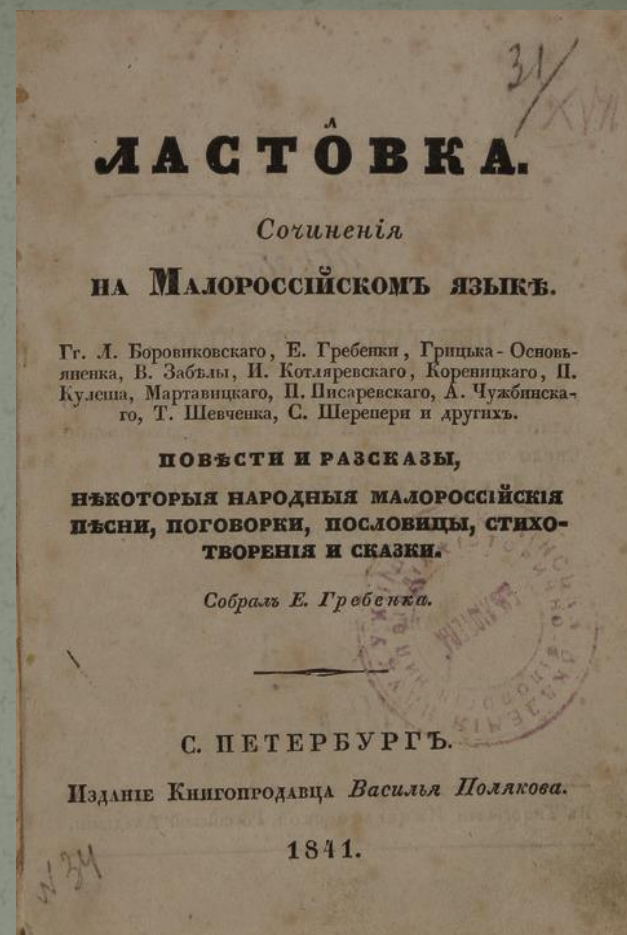
Чалий М. К. Спогади І. М. Сошенка / М. К. Чалий //
Спогади про Шевченка. – Київ, 1958. – С. 65–66.

Шевченко Т.
Портрет
невідомого.
1837

Справа олівцем дата і
підпис автора: 1837
Шевченко.

Лист Гребінки Є.П.
до Квітки-Основ'яненка
18 листопада 1838 року
**«А ще тут є у мене один
земляк Шевченко, що то
завзятий писать вірші,
то нехай йому сей та
той! Як що напише,
тільки цмокни, та вдар
руками об поли! Він мені
дав гарних стихів на
зірник».**

[Лист Є. Гребінки до Г. Квітки-Основ'яненка про Шевченка] //

Ткаченко М. М. Літопис життя і творчості Т. Г. Шевченка / М. М. Ткаченко.
– Київ, 1961. – С. 28.

***П. Борель. Панорама Ніжина.
Літографія. Середина XIX століття***

[...] Коли Гребінку Ніжин приваблював як місто ліцейської юності, то Шевченка це місто могло цікавити тим, що тут у повітовому училищі з 1839 року служив учителем малювання Іван Максимович Сошенко – людина, яка зіграла в долі поета немалу роль. Не може бути, щоб Шевченко, проїжджаючи через Ніжин, не зустрівся зі своїм давнім, щирим другом

***Жур П. В. Літо перше: з хроніки творчості Тараса Шевченка / П. В. Жур.
– Київ, 1979. – С. 24–25.***

*Яків де Бальмен (Яків Петрович Бальмен) -
український художник, офіцер, автор кількох
рукописних повістей.*

(1813–1845)

*1830–1832 – роки
навчання в Гімназії
вищих наук
князя Безбородька*

Де Бальмен Яків Петрович (1813-1845) – граф, офіцер, художник-аматор. З роду офранцужених шотландців, які наприкінці XVII - на початку XVIII ст. переселились у Росію і дослужились до дворянського звання, мали маєток на Полтавщині. Яків де Бальмен захоплювався літературою, писав повісті з великою пошаною ставився до Шевченка, з яким познайомився 1843р. в селі Мойсівка. Художник-офіцер разом з М.Башиловим ілюстрував рукописний "Кобзар", що мав поширюватися серед слов'янських народів. Загинув у бою на Кавказі.

У родині де Бальменів на той час панував культ Шевченка. Всі тут володіли українською мовою, залюбки декламували напам'ять майже весь «Кобзар». І за прикладом давніх часів, коли на честь знаменних подій і видатних людей будували тріумфальні арки, брати де Бальмени у другій половині ХІХ ст. побудували оригінальну браму з баштою перед в'їздом до парку в пам'ять відвідування їх садиби Тарасом Шевченком. То вже потім, через багато років, виникла легенда про те, що Тарас проїздив через ці ворота.

с. Лиовиця.

Башта графа де Бальмена

**“Гамалія”. Ілюстрація
Якова де Бальмена. 1840**

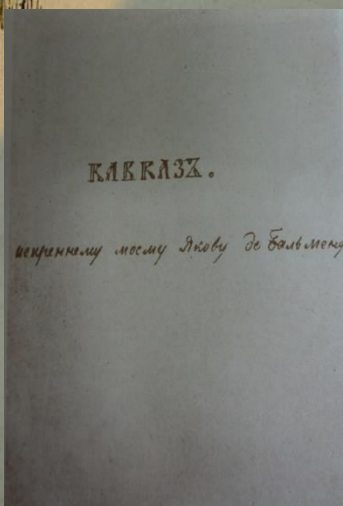

**“Гамалія”. Ілюстрація
Якова де Бальмена. 1840**

«Искреннему моему Якову де Бальмену». Такими словами Т. Г. Шевченко посвятил поэму «Кавказ». Слова посвяти та поэма – безсмертна пам'ятка дружніх почуттів та пошани: «Мій друже єдиний..., друже незабутній»

«КАВКАЗ» Искреннему моему Якову де Бальмену

*О друже мій добрий! Друже
незабутий!..*

*Живою душою в Україні витай,
Літай з козаками понад
берегами,
Розриті могили в степу
назираї.*

*Заплач з козаками дрібними
сльозами
І мене з неволі в степу виглядай.*

1845 рік

Т. Г. Шевченко

А проте незаперечним фактом є щира дружба і співзвучність дум цих двох людей, коли граф, дідич і власник кріпацьких душ усім серцем перейнявся Шевченковими прагненнями, поширював та ілюстрував революційні твори колишнього кріпака і ділився з ним найінтимнішими порухами своєї душі. І обидва вони були по вінець сповнені до долі закріпаченого українського селянства

Знайомство з Яковом де Бальменом // Гаско М. Е. Пошуки і знахідки : літературно-критичні статті / М. Е. Гаско. – Київ, 1990. – С. 154.

Петро Андрійович Катеринич
(1811-1876) – штабс-ротмістр,
очільник дворянства Козелецького
повіту, власник цукрових та кінних
заводів.

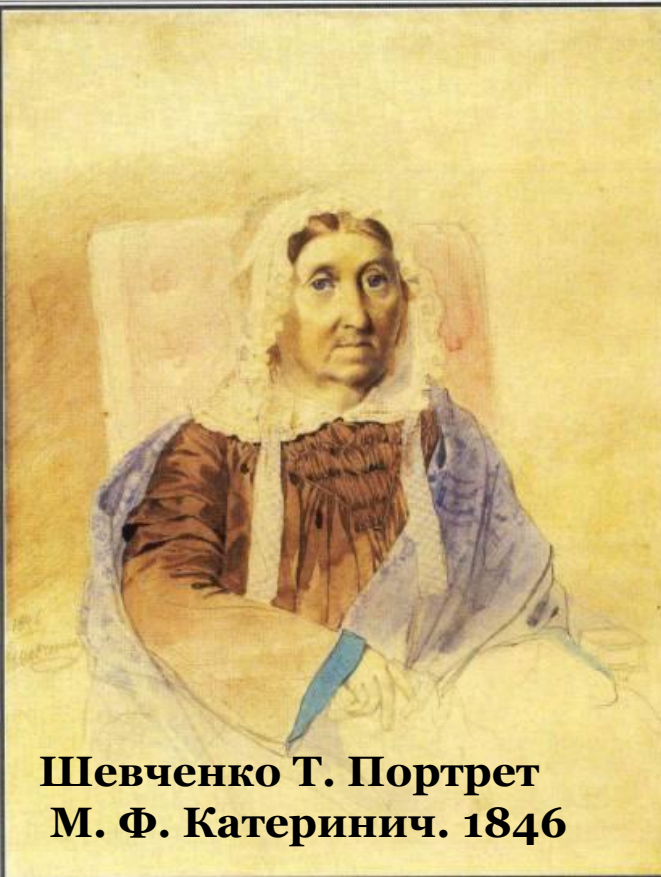
У 1832 році закінчив Ніжинську
гімназію вищих наук князя
Безбородька. Навчався разом з
Яковом де Бальменом.

«...у лютому 1846 року, уже знаменитий поет і художник [Шевченко], удруге побував на Батьківщині. Родина Катериничів запросила його погостювати в їхньому маєтку. Тарас Григорович охоче погодився й гарно провів там час. А ще намалював вісім акварельних портретів членів сім'ї Катериничів. Чотири з них донині експонують у Києві на другому поверсі Національного музею Тараса Шевченка. Петро Андрійович Катеринич (1811–1876), у якого гостював Тарас Григорович Шевченко, мав військовий чин штаб-ротмістра, був предводителем дворянства Козелецького повіту, власником цукрових та кінних заводів. Пензлю Т.Шевченка належать портрети: дружини господаря Катеринич (Афендик) Тетяни Пантеліївни, її матері Марії Федорівни, синів Івана та Олександра, бабусі А. Афендик. Три портрети загубилися»

**«Навесні 1846 року Тарас Григорович
тепло розпрощався з родиною
Катериничів, подякувавши їм за сердечну
гостину, і виїхав до Ніжина.**

**Про відвідини великим поетом і
художником маєтку Катериничів села
Марківці нагадує меморіальна дошка на
місцевій школі з надписом: «На цьому місці
був будинок Катериничів, у якому
перебував у 1846 році Т. Г. Шевченко»**

Левандовський О. Великий Кобзар і Катериничі / О. Левандовський // Вечірній Київ. – 2004. – 6 липня.

**Шевченко Т. Портрет
М. Ф. Катеринич. 1846**

**Шевченко Т. Портрет
О. А. Катеринича. 1846**

*Марія Федорівна Катеринич – поміщиця,
дружина Андрія Семеновича Катеринича, мати
Петра Андрійовича та його двох молодших
братів – Івана та Олександра*

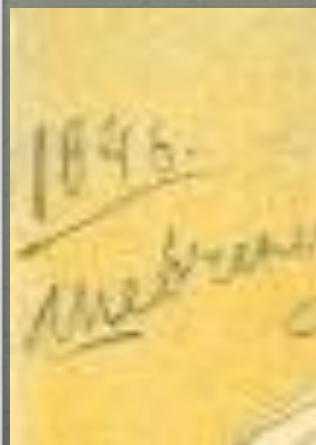
**Шевченко Т. Портрет
І. А. Катеринича. 1846**

**Портрет Тетяни
Пантелеймонівни
Катеринич — дружини
Петра Андрійовича
Катеринича**

1911 р. експонувався на
виставці художніх творів
Т. Шевченка в Києві

141. ПОРТРЕТ Т. П. КАТЕРИНИЧ.
Акварель. [18.11—IV] 1846.

С. Марківці. Від садиби Катериничів зберігся лише фундамент та ялина, біля якої свого часу відпочивав Тарас Шевченко.

Олександр Степанович
Афанасьєв-Чужбинський – український
етнограф, письменник

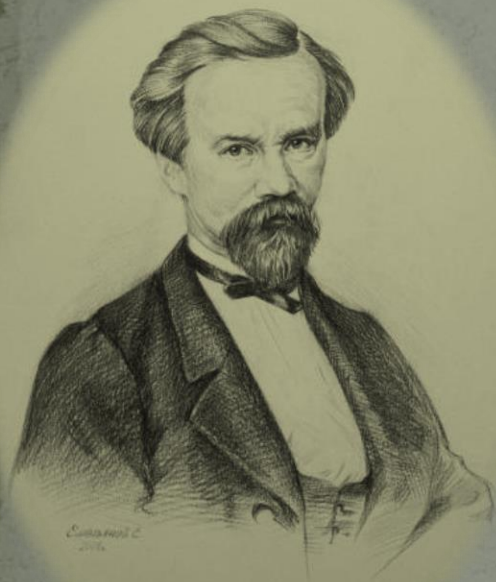

(1816–1875)

(1829–1835) –
*роки навчання в Ніжині, під
час реформування Гімназії у
Фізико-математичний ліцей
князя Безбородька*

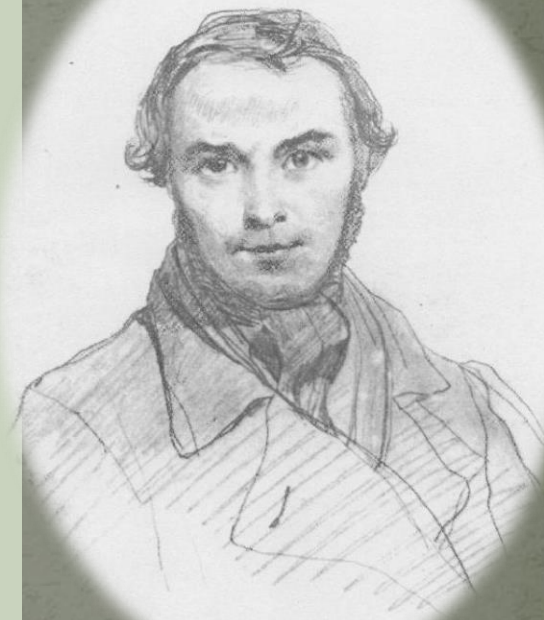
Ще до особистого знайомства з Шевченком, О. С. Афанасьєв-Чужбинський – вихованець Ніжинської гімназії і ліцею, де він навчався з 1829 до 1835 року, присвятив автору “Кобзаря” поезію «Шевченкові», яка була надрукована в альманасі “Молодик” (1834)

ШЕВЧЕНКОВІ

**Гарно твоя кобза грає,
Любий мій земляче:
Вона голосно співає,
Голосно і плаче.
Мабуть, ти учивсь співати
На руїнах Січі,
Де ще рідна наша мати
Зазирає в вічі...**

**О. Афанасьєв-
Чужбинський 1841**

124. АВТОПОРТРЕТ.
[Кінець серпня 1841]

Особисто Шевченко познайомився з О. Афанасьєвим-Чужбинським у 1843 році в селі Мойсівці, куди поет прибув разом з Є. Гребінкою після довгої розлуки з Україною. Коли Шевченко удруге приїхав в Україну, він з О. Афанасьєвим-Чужбинським подорожував по Лівобережжю. 13–16 лютого 1846 року були у Ніжині. Зупинилися на поштової станції, що знаходилась між річкою Остер і базаром.

Г. Я. Неділько зазначав: «Із українських письменників О. Афанасьєв-Чужбинський перший у пресі звернув увагу на поезію Т. Г. Шевченка і дав їй високу оцінку»

«У Ніжині Шевченко відвідав дворянське зібрання, яке містилося в будинку по вулиці Московській (сучасна Гоголя), на території, де тепер сквер і пам'ятник Ю. Ф. Лисянському. Цей будинок не зберігся»

Неділько Г. Ніжин Шевченківський : до 167-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка // Під прапором Леніна. – 1981. – 6 березня. – С. 3.

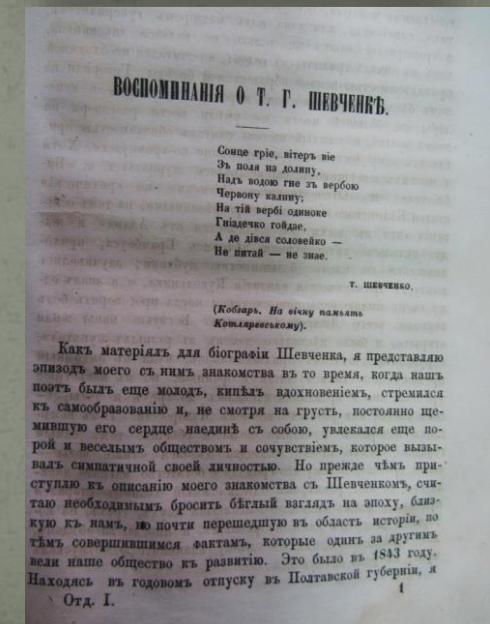
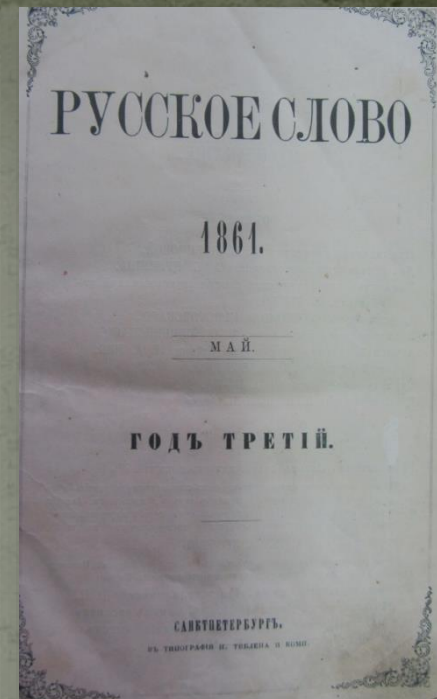

«За завданням Археографічної комісії на початку 1846 року Шевченко вирушив на Чернігівщину. Спочатку він заїхав в Ісківці на Полтавщині до О. Афанасьєва-Чужбинського, і вже звідти вони разом через Лубни, Прилуки, Ніжин виїхали до Чернігова. Ніжин приваблював поета зокрема пам'ятками архітектури, а головне – навчальним закладом, у якому свого часу здобували освіту багато його знайомих – Є. Гребінка, В. Забіла, О. Афанасьєв-Чужбинський, Яків де Бальмен, В. Тарновський (старший). Тут навчався глибоко шанований поетом М. Гоголь. Ніжинський ліцей не раз згадувався Шевченком у творах-повістях «Капитанша», «Княгиня».

Неділько Г. Я. Кілька уточнень до біографії Шевченка // Радянське літературознавство. – 1976. – № 5. – С. 77–79.

У травні 1861 року в журналі «Русское слово» О. Афанасьєв-Чужбинський опублікував свої «Воспоминания о Т. Г. Шевченко» (вийшли також окремо). [...] за словами А. Костенка, «вигідно виділяються серед інших мемуарів тим, що по-перше, писала їх людина, яка знала добре Шевченка; по-друге, мемуарист був сам письменником, сам жив інтересами, спільними(хай хоч у професіональному розумінні) з поетом та його середовищем; по-третє, спогади, як видно, написані на основі нотаток, достовірних документально. І, крім того, спогади написані по свіжій пам'яті».

Чужбинський О. С. Спогади про Т. Г. Шевченка / О. С. Чужбинський // Спогади про Шевченка. – Київ, 1958. – С. 565.

Автор перших друкованих спогадів про Т. Г. Шевченка

О. С. Чужбинський

СПОГАДИ ПРО Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Афанасьєв (Чужбинський) Олександр Степанович — російсько-український письменник, етнограф. Родом з Лубенщини. До 1847 р. жив на Україні, де й познайомився та досить тривалий час зустрічався з Шевченком. Ще до особистого знайомства написав вірша Шевченкові: «Гарно твоя кобза грає».

Спогади Афанасьєва-Чужбинського вигідно виділяються серед інших мемуарів тим, що: по-перше, писала їх людина, яка знала добре Шевченка; по-друге — мемуарист був сам письменником, сам жив інтересами, спільними (хай хоч у професіональному розумінні) з поетом та його середовищем; по-третє, спогади, як видно, написані на основі нотаток, достовірних документально. І крім того, спогади написані по свіжій пам'яті. Якщо інші мемуари писалися здебільшого через 20, 25, а то й більше років, то Чужбинський опублікував свої спогади весною того ж року, коли Шевченко помер.

**Чужбинський О. С. Спогади про
Т. Г. Шевченка / О. С. Чужбинський //
Спогади про Шевченка. — Київ, 1958.
— С. 565.**

Б-ка
Неділка

Спогади про ШЕВЧЕНКА

СПОГАДИ ПРО Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Як матеріал до біографії Шевченка, я подаю епізод мого з ним знайомства в той час, коли наш поет був ще молодий, кипів натхненням, прагнув до самоосвіти і, незважаючи на смуток, що завжди сповнював його серце на самоті, часом захоплювався ще і веселим товариством і співчуттям, яке викликав симпатичною своєю особою. Але до того, як почати розповідь про перше моє знайомство з Шевченком, вважаю за необхідне кинути побіжний погляд на епоху, яка близька до нас, але майже перейшла в область історії, завдяки тим фактам, що сталися один за одним і вели наше суспільство до розвитку. Це було у 1843 році. Перебуваючи в річній відпустці у Полтавській губернії, я чекав відставки з військової служби, щоб зайнятися вивченням української народності, що було заповітною моєю мрією[...]

Роман Дмитрович Тризна

(1816–1889) – секретар дворянства
Чернігівської губернії (1848–1858), голова палати
цивільного суду, організатор недільних шкіл на
Чернігівщині.

Закінчив Ніжинський
ліцей 1835 року.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ
СЛОВНИК

**«З Шевченком познаймився 1846.
Поширював «Кобзар» у Чернігівській
губернії. В 60-х роках 19 ст. брав
активну участь в організації й
налагодженні роботи недільних шкіл
на Чернігівщині. Клопотався перед
місцевою духовною владою про дозвіл
викладати початки грамоти за
«Букварем южнорусским» Шевченка»**

Тризна Роман Дмитрович

*// Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978.
– Т. 2. – С. 275–276.*

Листи Тараса Шевченка

До В. В. Тарновського

10 лютого 1861. Петербург

Милостивый государь

Василий Васильевич!

Сегодня получил я письмо из Чернигова от Романа Дмитриевича Тризны, на имя которого в прошлом году просил я вас переслать 50 экзем[пляров] «Кобзаря» в пользу Черниговской воскресной школы. Тризна пишет мне, что он и до сего дня не получил вашей посылки. Во имя Божие, уведоьте меня, на чье имя и когда послали вы в Чернигов помянутые экземпляры, чем много обяжете готового к услугам

Т. Шевченка.

[Лист Шевченко Т. Г. до В. В. Тарновського] [Текст] / Т. Г. Шевченко // Повне зібрання творів : в 6 т. – Київ, 1964. – Т. 6 : Листи. Нотатки. Фольклорні записи. – С. 280.

Андрій Миколайович Горонович (1818–1889) – український живописець

**Андрій Миколайович
учився разом з
Т. Шевченком в Академії
Мистецтв; працював в
Оренбурзі. З 1855 р. –
академік.**

У 1835 році закінчив
Ніжинський
фізико-математичний ліцей
князя Безбородька

Листи Тараса Шевченка

До С. С. Гулака-Артемовського

15 червня 1853. Новопетровське укріплення

[...] Перовский привез с собою некоего Гороновича, тоже моего товарища по академии, и когда его спросили, не знаком ли он со мною, то он просто сказал, что и не видал меня никогда.. И такие бывают люди на свете! [...]

Шевченко Т. Г. До С. С. Гулака-Артемовського / Т. Г. Шевченко

// Повне зібрання творів : в 6 т. – Київ, 1964. – Т. 6 : Листи. Нотатки. Фольклорні записи. – С. 84.

Листи Тараса Шевченка

До Бр. Залеського

Січень 1854. Новопетровське укріплення

[...]Гороновичу скажи, что в Бельгии и прославленным художникам делают нечего... впрочем, поклонися ему. [...]

Шевченко Т. Г. До Бр. Залеського / Т. Г. Шевченко

// Повне зібрання творів : в 6 т. – Київ, 1964. – Т. 6 : Листи. Нотатки. Фольклорні записи. – С. 92.

**Портрет
Василя Тарновського
Автор: А. Горонович**

**Сільське весілля
Автор: А. Горонович
1879.**

Іван Ілліч Маслов (1817–1891) –

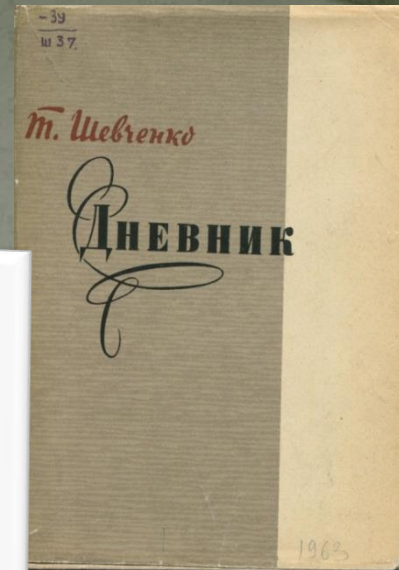
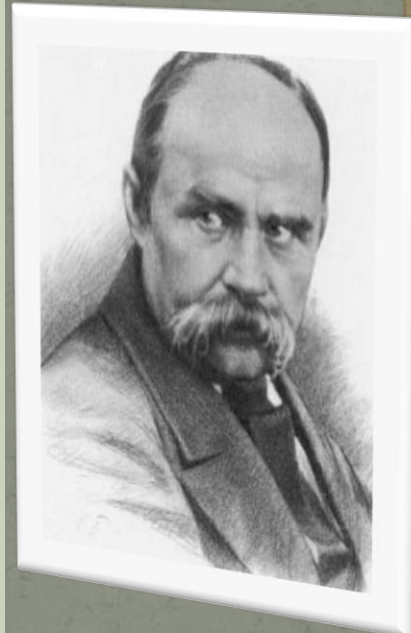
чиновник, у 1840-х роках – секретар
коменданта Петропавловської фортеці. Тоді ж
і познайомився з ним Шевченко.

У 1835 році закінчив Ніжинський ліцей.

Шевченко познайомився з ним [Масловим] у 40-х рр. у Петербурзі. М.[Маслов] служив секретарем коменданта Петропавловської фортеці І. Скобелєва. За свідченням сучасників, він повідомляв знайомих літераторів про те, що діялось у фортеці. Ймовірно, він був одним із тих, хто розповідав петербурзькій інтелігенції про ув'язнених у Петропавловській фортеці й казематах «Третього відділу» учасників Кирило-Мефодіївського товариства, зокрема й Шевченка. Після повернення з заслання Шевченко зустрічався з М. [Масловим] у Петербурзі

Маслов Іван Ілліч // Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 386.

[ЩОДЕННИК]

2.05.1858

«В толпе посетителей встретил старых друзей моих Маслова..»

Михайло Матвійович Лазаревський — чиновник, близький товариш Тараса Шевченка

(1818–1867)

У 1837 році закінчив
Ніжинський ліцей.

На звороті напис: Портретъ Михайла Матвѣевича Лазаревскаго рисований поетомъ

Т. Г. Шевченкомъ съ натуры въ 1858 году въ Спбургѣ. Очень, очень мало похожъ. Ал. Лазаревскій. 1898 г. Февраль 18.

25. ПОРТРЕТ М. М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО.
Італійський олівець, крейда. [Н. р. 28.III] 1858.

«...Шевченко познайомився з Л. [Лазаревським] 1847. Зустрічався з ним в Орську та Оренбурзі, намалював його портрети[...] піклувався про хворого Шевченка, після його смерті подбав про похорон, а потім узяв на себе турботу по перевезенню тіла поета на Україну. Він вів і вирішував усі майнові справи спадкоємців Шевченка»

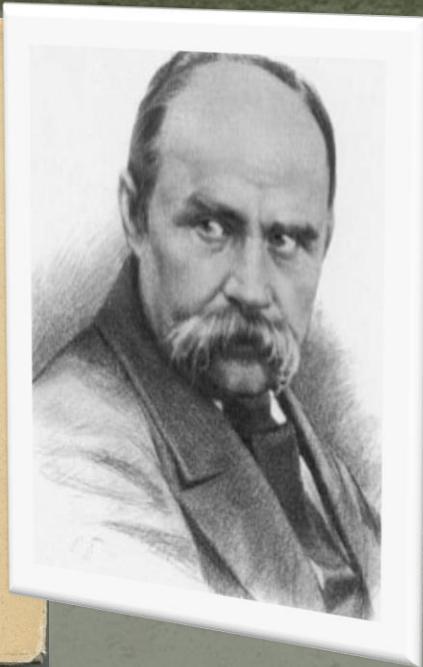
**Лазаревський Михайло Матвійович
// Шевченківський словник : у
2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 341.**

**Т. Г. Шевченко серед друзів. Зліва направо: О.М. Лазаревський(?),
М.М. Лазаревський, Т.Г. Шевченко, Г.М. Честахівський, невідомий.**

Федір и Михайло Лазаревські (на передньому плані зліва, другий і третій, обличчям вперед, у Федора руки за спиною). Похорон Шевченка на Смоленському православному кладовищі. Петербург. 1 (13 березня) 1861 г. Репродукція картини В. Петухова

[ЩОДЕННИК]

2.07.1857

**«Пошли, Господи, всем
людям такую дружбу
и такого друга, как
Лазаревский»**

Лазаревський Михайло Матвійович

// Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 341.

Микола Якович Макаров – петербурзький чиновник, поміщик з Чернігівщини.

(1828–1892)

Закінчив Ніжинський
ліцей 1848 року.

**Микола Якович
Макаров – вихованець
Ніжинського ліцею,
служив у Петербурзі в
фінансовому відомстві;
співробітник журналів
«Современник» та
«Основа», приятель
Марка Вовчка.**

*Микола Макаров з сином, світлина із книги
Тарахан-Берези «Святиня»*

«Шевченко познайомився з М.[Макаровим]весною 1858 у Петербурзі. [Макаров] відпустив на волю колишню свою кріпачку Л. Полусмакову»

Макаров Микола Якович // Шевченківський словник : у 2 т. – Київ, 1978. – Т. 1. – С. 374.

Т. Г. Шевченко. Автопортрет з бородою. Ліворуч знизу під портретом травленим штрихом авторський підпис і дата: Т. Шевченко. 1860. Внизу аркуша коричневим олівцем авторський дарчий напис: «Н. Я. Макарову на пам'ять Т. Шевченко 1860 квітня 12»

Листи Тараса Шевченка

До М. Я. Макарова

12 квітня 1860 . Петербург.

І вчора і позавчора не найшов я вас дома . Де це ви гайнуєте, нехай вам Бог допомага. Попросіть у Петра Аркадьєвича до осені мой рисунок «Русалки». Я хочу дещо поправить и выгравировать к выставке. Ежели можно, то подателю сего и вручите рисунок та скажіть, коли ви буваєте дома. Бо мені дуже треба побачиться з вами.

Щирий ваш Т. Шевченко

12 апреля

Як сьогодні не можна, то пришліть завтра раненько рисунок.

На звороті:

Высокоблагородному Николаю Яковлевичу Макарову.

[Лист Шевченка Т. Г. до М. Я. Макарова] / Т. Г. Шевченко // Повне зібрання творів : у 6 т. – Київ : АН УРСР, 1964. – Т. 6 : Листи. Нотатки. Фольклорні записи. – С. 253.

***Н. Я. Макарову
на пам'ять
14 сентября***

**Барвінок цвів і зеленів,
Слався, розстилався;
Та недосвіт передсвітом
В садочок укрався.**

**Потоптав веселі квіти,
Побив... Поморозив...
Шкода того барвіночка
Й недосвіта шкода!**

м. Ніжин. На розі сучасних вулиць Гребінки та Небесної сотні розташована колишня садиба поміщика Миколи Яковича Макарова

Микола Васильович Гербель — поет, перекладач, редактор та видавець

(1827–1883)

(1844–1847) —
роки навчання у
Ніжинському юридичному
ліцеї князя Безбородька

«приїзд Шевченка в Ніжин не міг лишитися таємницею. Двері наші не зачинялися; особливо відвідували нас студенти, і серед них М. В. Гербель, що був тоді на останньому курсі»

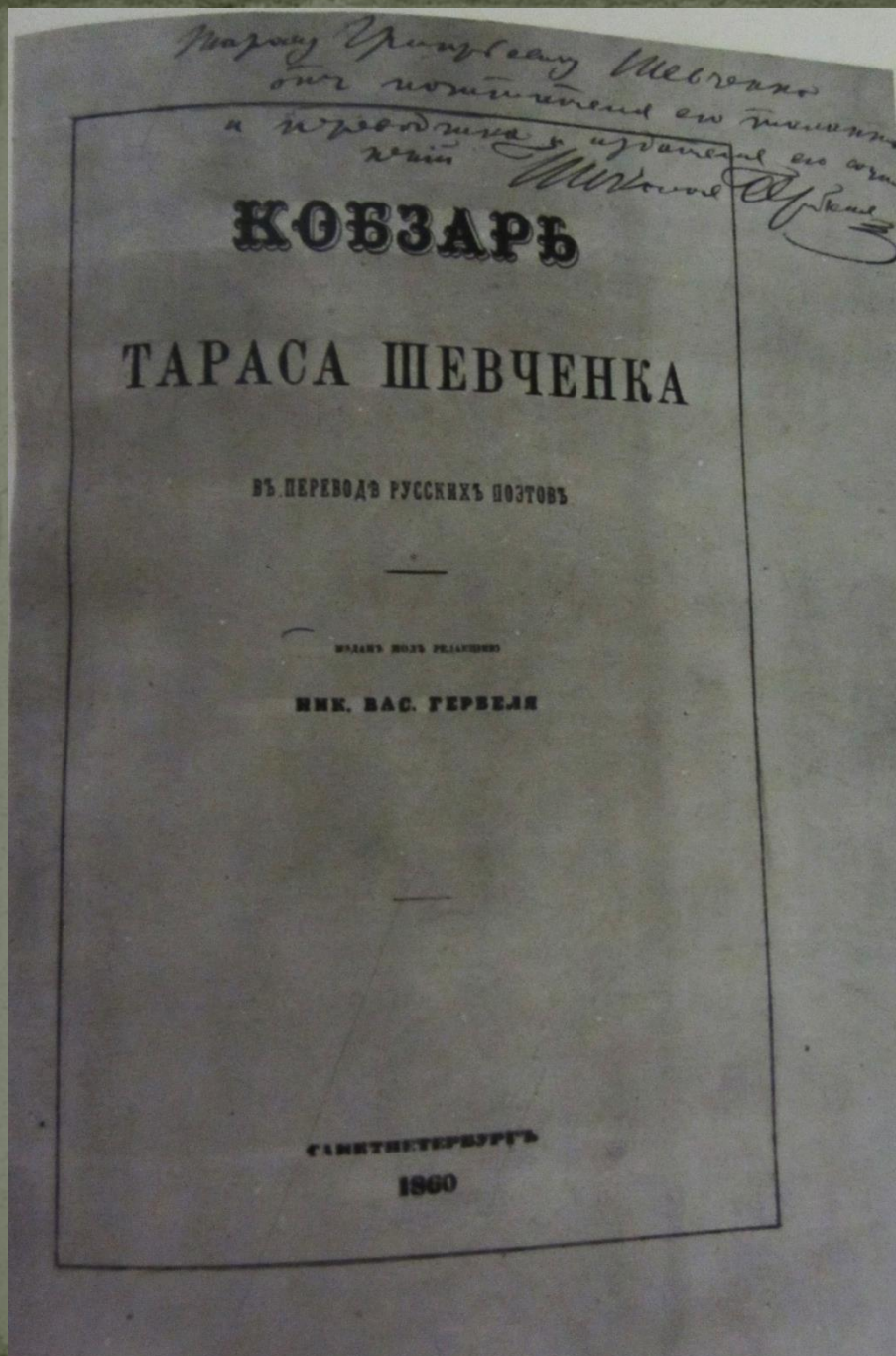
Чужбинський О. С. Спогади про Т. Г. Шевченка / О. С. Чужбинський // Спогади про Шевченка. – Київ, 1958. – С. 106.

[Микола Гербель] познайомився з Шевченком 1846 в Ніжині, коли був на другому курсі ліцею, згодом зустрічався з ним у Петербурзі. Шевченко записав Г. [Гербелю] в альбом (1846) початок свого вірша «Гоголю» і подарував йому (1860) автограф вірша «Л» («Поставлю хату і кімнату»). Альбом Г. [Гербеля] з обома автографами Шевченка зберігається у Відділі рукописів Держ. публ. б-ки ім. М.Є. Салтикова-Щедріна в Ленінграді (ф.179, №12). Г. [Гербель] вмістив у журн. «Библиотека для чтения» (1856, №12) свій переклад вірша «Думка» («Нащо мені чорні брови»), що був першим опублікованим рос. перекладом з Шевченка. [...] Усього переклав 18 творів Шевченка, зокрема, поему «Гайдамаки», балади та ліричні вірші.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СЛОВНИК

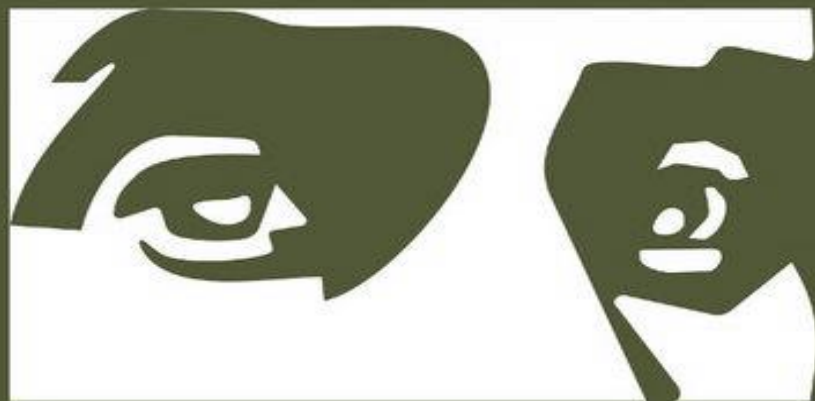
Гербель Микола Васильович //
Шевченківський словник : у 2 т. – Київ,
1978. – Т. 1. – С. 153.

Титульна сторінка збірки
“Кобзарь Тараса Шевченка
в переводе русских поэтов”
з дарчим написом
М. В. Гербеля
Т. Г. Шевченкові. 1860.

ВІЧНО ЖИВИЙ В ПАМ'ЯТІ
НАРОДНІЙ:

Шевченківські місця в Ніжині

ТАРАС
ШЕВЧЕНКО
210 РОКІВ

**17 травня 1861 року у м. Ніжині на подвір'ї
Спасо-Преображенської церкви, зупинялася похоронна
процесія під час перевезення тіла Т. Г. Шевченка в Україну.**

«В Нежине встреча была особенно торжественная: навстречу вышли все цеховые со значками, лицеисты и гимназисты»

*Белозерский Н. Тарас Григорьевич Шевченко по воспоминаниям разных лиц
/ Н. Белозерский // Киевская старина. — 1882. — Октябрь. — С. 75—76.*

Біля труни Шевченка в Києві, 1861, 22 травня .

A commemorative plaque is mounted on a dark, arched stone structure. The plaque is rectangular with a thin white border and contains text in white Cyrillic script. It is surrounded by dense green foliage, including evergreen branches and moss. The background shows a stone wall and more greenery.

17 травня 1861 року
на подвір'ї
Спасо-Преображенської
церкви,
де зупинялася
похоронна процесія
під час перевезення
тіла Т. І. Шевченка
на Україну,
відбулась панахίδα

Ніжин, Спасо-Преображенська церква, пам'ятний знак.

**Покладання квітів до пам'ятного знаку біля
Спасо-Преображенського храму міста Ніжина з нагоди річниці
перепоховання Т. Г. Шевченка на Чернечій горі.**

Ніжин. Поштова станція, де зупинявся Т. Г. Шевченко

ПАРК ШЕВЧЕНКА
ІМЕНІ

**У 1991 році в парку споруджено
пам'ятник Кобзареві
(скульптор О. Скобликов)**

9 березня 2013 р.
Парк ім. Т.Шевченка
місто Ніжин

У 1921 році Київська вулиця, по якій 17 травня 1861 року проходив останній шлях Великого Кобзаря, була названа на честь Т. Г. Шевченка

ВУЛИЦЯ
ШЕВЧЕНКА

Дякуємо за увагу!

*Презентацію підготувала:
заступниця директора бібліотеки Ніжинського державного
університету імені Миколи Гоголя Галина Осіпова.*